KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 22e februari 1978 door de Voorzitter van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap verzocht hem van advies te dienen over een voorstel van decreet "houdende inventarisatie, erkenning en bescherming van het roerend cultureel erfgoed van de Nederlandse Cultuurgemeenschap", heeft de 3e maart 1978 het volgend advies gegeven :

De adviesaanvraag betreft de tekst die, naar aanleiding van het onderzoek van het voorstel van decreet houdende inventarisatie, erkenning en bescherming van het roerend cultureel erfgoed van de Nederlandse Cultuurgemeenschap, door de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium is aangenomen, zoals hij gevoegd is bij het verslag dat namens genoemde Commissie door de heer J. Van Elewyck is uitgebracht (Gedr. St., Ned. Cult., B.Z. 1977, nr. 55/2, blz. 16 en 17).

Het door de Commissie aangenomen voorstel van decreet beoogt het opstellen van de algemene inventaris van het roerend cultureel bezit, eigendom van particulieren, van musea of andere instellingen met een particulier of publiekrechtelijk karakter (artikel 1).

Het roerend cultureel bezit wordt omschreven in artikel 2.

Krachtens artikel 3 zal de lijst van de beschermde werken en voorwerpen bij koninklijk besluit vastgesteld worden. Die lijst en zijn aanvullingen worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad, zonder vermelding van de adressen van de particuliere eigenaars of instellingen.

Ter bescherming van de op de lijst opgenomen werken en voorwerpen zijn volgende maatregelen en sancties voorzien :

.../...

a) deze voortvloeiend uit de wet van 16 mei 1960 betreffende 's lands roerend cultureel patrimonium;

b) een "voorkeurrecht tot aankoop" van de Minister voor de Nederlandse Cultuur (artikel 5);

c) strafrechtelijke sancties (artikel 6).

Ten slotte zal de Minister voor de Nederlandse Cultuur de bevoegdheden overnemen van de "Minister van Openbaar Onderwijs", aan deze laatste tot dusverre toegekend door de wet van 16 mei 1960.

Volgens die laatste wet mag de Koning de uitvoer reglementeren - en met name van een voorafgaande uitvoervergunning afhankelijk stellen - van de werken die meer dan honderd jaar zijn of waarvan de auteurs meer dan vijftig jaar overleden zijn. De wet bepaalt dat de vergunning slechts uitzonderlijk kan geweigerd worden, namelijk bij zware schade aan 's lands cultureel patrimonium. Zij voorziet in de oprichting van een Nationale Commissie voor het cultureel patrimonium, met adviserende taak. Ten slotte, bevat zij strafmaatregelen.

Volledigheidshalve moet naast de wet van 16 mei 1960 nog gewezen worden op de artikelen 17 tot 20 van de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen die voorzien in de aanmaak van een inventaris der roerende goederen welke toebehoren aan de Staat, de provincies, de gemeenten en openbare instel-

.../...

lingen en waarvan het behoud in artistiek opzicht van nationaal belang is. Voor aldus geïnventariseerde goederen kan bij koninklijk besluit, in geval van vervreemding, een recht van voorkoop voorbehouden worden ten bate van de openbare verzamelingen van het Rijk. Ook deze wet bevat strafbepalingen.

*

Volgens artikel 2, 4°, van de wet van 21 juli 1971 behoort het cultureel patrimonium tot de culturele aangelegenheden waarvoor de Cultuurraad, naar luid van artikel 59bis, § 2, 1°, van de Grondwet, met decretale bevoegdheid bekleed is.

De bevoegdheid om regelingen te treffen ter bescherming van het cultureel patrimonium houdt onvermijdelijk de macht in om aan de eigenaars van bedoelde werken verplichtingen op te leggen of ze in de uitoefening van hun eigendomsrecht te beperken; zonder zodanige verplichtingen of beperkingen is een bescherming van het cultureel patrimonium immers niet denkbaar.

Evenwel, overeenkomstig het bepaalde in § 4 van hetzelfde artikel 59bis heeft een zodanig decreet slechts kracht van wet, in dit geval, in het Nederlands taalgebied alsmede ten aanzien van de in Brussel-Hoofdstad gevestigde instellingen die wegens hun activiteiten beschouwd moeten worden uitsluitend tot de Nederlandse Cul-

.../...

tuurgemeenschap te behoren. Dit grondwettelijk territoriaal beperkt werkingsveld stelt de efficiëntie van een decretale regeling, die substantieel op uitvoerbeperkingen gericht is, sterk in vraag.

*

Zoals uit de samenvatting van het voorstel van decreet blijkt, zouden, door de techniek van wetgeving bij verwijzing, maatregelen op het gebied van het strafrecht en van de strafprocedure bij decreet worden genomen.

De decretale wetgever is nochtans beperkt in zijn mogelijkheid straffen te bepalen op de overtreding van decreten, met name door het bepaalde in artikel 22, 2°, van de wet van 3 juli 1971; de straffen waarin de Cultuurraad kan voorzien mogen een gevangenisstraf van zes maanden en een boete van vijfduizend frank niet te boven gaan.

Bijgevolg komt het de Cultuurraad niet toe, ook niet bij wege van verwijzing, in hogere of andere straffen of in bijzondere beteugelings- of vervolgingsprocedures te voorzien.

Uit het voorgaande volgt dat in artikel 4 van het voorstel de verwijzing naar de desbetreffende bepalingen van de wet van 16 mei 1960 niet kan behouden blijven. De daarbij aansluitende bepaling in artikel 7 van het voorstel dient eveneens geschrapt te worden. Nog wat·

.../...

dat artikel 7 betreft, mag hier reeds opgemerkt worden dat de tenuitvoerlegging van decreten, overeenkomstig artikel 59bis, § 5, tweede lid, van de Grondwet, aan de Koning toekomt. Om een en andere reden, betaamt het derhalve artikel 7 in zijn geheel weg te laten.

Voor artikel 4 van het voorstel wordt hierna in het advies een andere tekst in overweging gegeven.

*

De beperkingen in de bevoegdheid van de Cultuurraad in acht genomen, meent de Raad van State bij wege van besluit dat zo men de door het ontwerp nagestreefde doeleinden in de huidige constitutionele situatie op de meest efficiënte wijze wil verwezenlijken, het aanbeveling verdient de bepalingen van de wetten van 7 augustus 1931 en van 16 mei 1960, die op de bescherming van het cultureel patrimonium en de sanctionering van de niet-naleving daarvan betrekking hebben, onaangeroerd te laten. Het decreet zou zich dan beperken tot een aanvullende regeling die naast genoemde wetten en niet in de plaats daarvan zou komen. Dat kan worden bewerkstelligd door de artikelen 4 en 5 te stellen als volgt :

"Artikel 4.-

Onverminderd het bepaalde in de wet van 16 mei 1960 betreffende 's lands roerend cultureel patrimonium, kan de Koning de uitvoer van werken en voorwerpen opge-

.../...

nomen op de in artikel 3 bedoelde lijst reglementeren en met name van een voorafgaande vergunning afhankelijk stellen.

Artikel 5.-

Onverminderd het bepaalde in de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen heeft de Minister, bevoegd voor de Nederlandse Cultuur, bij verkoop van op de in artikel 3 bedoelde lijst opgenomen werken of voorwerpen, een voorkeurrecht ... (voorts zoals in het voorstel)".

*

Artikel 6, ten slotte, kan eenvoudiger en toch volledig worden gesteld als volgt :

"Artikel 6.-

Overtredingen van dit decreet of van de in uitvoering ervan genomen besluiten worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en een geldboete van 1.000 tot 5.000 frank of met één van deze straffen alleen".

De kamer was samengesteld uit

de Heren :	Ch. SMOLDERS,	kamervoorzitter,
	H. COREMANS, A. VANDER STICHELE,	staatsraden,
	J. DE MEYER, F. DE KEMPENEER,	bijzitters van de afdeling wetgeving,
	E. VAN VYVE,	afdelingsgriffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. M. GROMMEN, eerste auditeur.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

E. VAN VYVE. Ch. SMOLDERS.